

Posudek oponenta na diplomovou práci

Autor práce: Jana Češková

Název práce: Konstruktivní přístupy ve vyučování na základní škole

Autorka předložené diplomové práce si vytkla za cíl zamyslet se nad výukou geometrie. Oceňuji, že důvodem pro výběr právě geometrie bylo to, že tento předmět byl pro autorku po dobu jejího studia „bubákem“. Domnívám se, že tímto se bariéra prolomila a že svůj původní negativní postoj již nebude dále na žáky přenášet.

Východiskem k zamyšlení se nad výukou geometrie byl experiment, který spočíval v hospitaci šesti vyučovacích hodin geometrie ve 4. ročníku, po třech u dvou různých učitelek ze dvou různých škol. Tyto hodiny byly evidovány a byla provedena jejich analýza zaměřená na sledování konstruktivních (nebo konstruktivistických? – bylo by vhodné sjednotit) prvků jednotlivých učitelek v jejich výuce.

Úvodem je třeba říci, že práce je psána čtivým jazykem, avšak s mnoha gramatickými chybami převážně v interpunkci. Většinou jsem je vyznačila přímo v textu.

Nyní uvedu několik poznámek k práci se zdůrazněním, co by bylo vhodné vyjasnit při obhajobě práce.

Na s. 4 autorka píše, že „Na těchto dvou školách jsem postupně zadala tři úkoly, ...“. Je potřeba vyjasnit, o jaké konkrétní úkoly šlo, a rovněž formulovat úlohu, kterou „osobně vkročila do druhé etapy“.

Na téže straně je formulován poněkud ambiciózní a bohužel v rámci zpracování diplomového úkolu nesplnitelný cíl: „Snažím se ukázat, že stejně tak, jak žák hledá souvislosti a odlišnosti mezi např. geometrickými útvary, tak jednou bude hledat souvislosti a odlišnosti ve světě. ...“. Aby bylo možné něco takového ukázat, bylo by nutné po mnoho let sledovat vývoj žáků, a to nejen ve škole, ale i v běžném životě.

Na s. 5. a 6. v odstavcích Charakteristika vyučující by bylo vhodné oddělit charakteristiku školy ev. třídy od charakteristiky edukačního stylu příslušné učitelky a také uvést, na základě čeho vybrané dvě učitelky hodnotí.

Na dalších 47 stranách jsou uvedeny záznamy vlastních pozorování hodin vedených zmíněnými učitelkami, po každém záznamu je uvedena evidence fenoménů dané hodiny. Fenomény jsou rozděleny do dvou skupin – kritické a pozitivní, a pak následuje úvaha nad jednotlivými fenomény. Na čtyřech místech jsou zařazeny vlastní návrhy vyučovacích hodin.

Domnívám se, že čtivosti a přehlednosti této části práce by přispělo, kdyby se úvahy nad jednotlivými fenomény odpozorovaných v jednotlivých hodinách (celkem jich je 39) realizovali najednou ve zvláštním odstavci a ne po každém záznamu hodiny. Mnohé fenomény se totiž opakují (např. motivace resp. průběžná motivace) někdy pod různými názvy (samostatnost – nesamostatnost – přebírání zodpovědnosti, problémy s pojmy – geometrická terminologie, apod.). Je patrné, že by bylo rovněž vhodné obsáhlý seznam fenoménů nějak roztrdit. To je dalším námětem pro obhajobu.

Prosím o vyjasnění, proč své vlastní návrhy hodin sama studentka nerealizovala. Žádám, aby na jednom vybraném vlastním návrhu hodiny ukázala, jak sama hodlá aplikovat některé prvky konstruktivistického přístupu, jak plánuje vyhnout se těm fenoménům, které kritizuje, uvést, v čem je její návrh hodiny „lepší“ než hodiny, které shlédla, jak sama řeší mnohá svá poměrně kategoricky vyslovená doporučení, co by učitel měl a neměl dělat. K některým těmto doporučením by bylo vhodné uvést, na základě čeho tato doporučení vyslovuje. Jsou to její dlouholeté vlastní zkušenosti nebo je to vyčteno z odborné literatury?

Dále prosím, aby autorka vybrala jednu z mnoha situací, ve které hodnotí projevené vědomosti žáků slovy: „Není jisté, zda nejsou tyto vědomosti napadené chorobou formalizmu,“ a navrhl, jak by diagnostikovala, zda jsou skutečně poznatky žáků formální, a pokusila se navrhnout vlastní postup, co by dělala, kdyby formální poznatek diagnostikovala.

S některými názory autorky práce bych si dovolila polemizovat. Například nesouhlasím s názorem, že pouhým nepoužíváním slova chyba zařazujeme jeden prvek konstruktivistického přístupu (s. 21), nebo že je pro žáky motivující řešit podobné úlohy jako předešlou hodinu (s. 20).

Na s. 59 a 60 je uveden dobře strukturovaný přehled prvků konstruktivistického přístupu k vyučování každé učitelky.

Jeden velice pozitivní jev musím závěrem zmínit. Metoda pozorování jiných učitelů a užší spolupráce s nimi, která slouží k obohacování vlastních zkušeností a rozvíjení vlastních učitelských kompetencí, je, podle mých vlastních zkušeností, velice účinná. Avšak aby práce nevyzněla tak, že jejím cílem bylo něco dané dvě učitelky naučit, jak je zapotřebí, aby se autorka práce při obhajobě přece jen pokusila formulovat, co se sama při řešení diplomového úkolu naučila, i když, jak píše na s. 66 „Přínos práce se dá těžko vylíčit, ..., přínos pro mou vlastní osobu je nepřenositelný....“. Domnívám se, že by se přece jen měla pokusit formulovat více přínosů než ten, který uvádí na s. 71, a sice, že přínosem je jedno ponaučení – Spěchej pomalu, a že, i když zkušenosti jsou nepřenositelné, neznamená to, že jsou nepopsatelné.

Prohlašuji, že předložená práce přes veškeré výtky splňuje požadavky kladené na práci diplomovou, a doporučuji ji k obhajobě. V případě úspěšné obhajoby navrhuji, aby byla klasifikována stupněm*velice dobře*

V Praze dne 7. 5. 2006

RNDr. Darina Jirotková, Ph.D.

